

Tisztelt Reakció és Közvélemény?

Rubel beszél, medve morog. Tehát prenumeráljatok!

Bolond Istók magyar kir. udvari medvetánczoltató.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A „BOLOND ISTÓK”-ra.

Bolond Istók, ez évvel már kilenczedik évfolyamát éli, s mint eddig, gazdag tartalommal és a legdíszesebb kiállításban jelenik meg.

Előfizetési feltételek:

október—december évnegyedre ... 2 forint

Az előfizetések, legcélszerűbben posta-utalvánnyal, a Bolond Istók kiadóhivatalába küldendők, Budapest, egyetem utca 4. szám.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

A Franklin-Társulat hírlap-kiadóhivatalában Budapest, egyetem-utca 4. sz. alatt a következő hetilapokat lehet megrendelni: VASÁRNAPI UJSÁG

(XXXIII. évfolyam.)

szépirodalmi és ismeretterjesztő hetilap; hasábjain a legjelesebb írók működnek közre; a fölmérési személyi és tárgyi nevezetességeket alaposan magyarázott képekben, az érdekes eseményeket ábrázolásokban lehet teljesen közli; tartalom, külcsín, mennyiségre nézve a világ legelgőzödtébb hasznos vállalatával versenyez; bekötte 4-500 művészi kivitelű képpel díszített több mint száz nagy ívnyi terjedelemben meg-megújuló olvasmány; nem muló, sőt növekedő értékű darabja minden házi könyvtárnak.

A Vasárnapi Ujság előfizetési ára évnegyedre 2 frt, a „Világkrónikával” együtt 3 frt 50 kr

POLITIKAI UJDONSÁGOK

(XXXII. évfolyam.)

sem pártoktól, sem kormányhatalomtól nem befolyásolt, teljesen független politikai lap, mely a hét eseményét összegyűjtve, kellő magyarázattal ellátott gondos és hű összefoglalásban tárja az olvasó elé a közönség együtt találja benne mindazt, a mi napi lapokban elcsorogtan megjelen, — a mely ékként látszik oly vidéken, hol a hiányos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napi lapokat is lehetőleg pótolja. — A Politikai Ujdonságok újabb „Magyar Gazda” cím alatt havonként kétszer megjelenő gazdasági képes lappal van bővítve.

A Politikai Ujdonságok előfizetési ára évnegyedre 1 frt 50 kr, a „Világkrónikával” együtt 2 frt. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt évnegyedre 3 frt, a „Világkrónikával” 3 frt 50 kr.

Legolcsóbb hetilap a magyar nép számára

egész évre csak 2 forint.

KÉPES NÉPLAP

XIII. évfolyam

XIII. évfolyam

a kevésbé tehetősebb osztály vasárnapi újsága és politikai hírlapja, a legolcsóbb és legelgőzödtébb néplap a hazában; közöl közhatalom elmulasztottakat, elbeszéléseket, mulatságos és tanulságos történeteket, érdekes leírásokat képekkel, s a mellett hétről-hétre ábrázolással kíséri az előforduló nevezetesebb eseményeket. „Politikai Híradó” című rovatában a bel- és külföldi politikai eseményeket velőse rövidséggel előadja, pártatlan, elfogulatlan igazságszerűen, s mindenre teljesen független meggyőződéssel értelmezi.

A Képes Néplap előfizetési ára félévre csak 1 frt, — a „Világkrónikával” együtt 2 frt, évnegyedre 1 frt. (Csupán a „Képes Néplap”-ra évnegyedre előfizetést nem fogadhatunk el.)

A „Képes Néplap” melléklete: a

VILÁGKRÓNIKA

IX. évfolyam

IX. évfolyam

képes heti közlöny, nagyobb elbeszéléseket és regényeket is nyújt olvasóinak a világirodalom legérdekesebb termékeiből válogatva, s képekkel ellátva. A Világkrónika ezenfelül, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdekű eseményeket, az azokban szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magyarázatokkal, kísért képekben mutatja be; közöl tájékoztató cikkeket, nép- és tájismertetéseket, ugyancsak mulattató közleményeket, közhatalmu tudnivalókat, stb.

Az előfizetések a Franklin-Társulat hírlapkiadóhivatalához Budapest, egyetem-utca 4. szám címzendők. A t. cz. gyűjtőknek, egyszerre beküldött tíz előfizető után az illeők lapokból egy ingyenpéldányul szolgálunk.

41-İK SZÁM. 1886.

BUDAPEST, OKTÓBER 10.

XXXIII. ÉVFOLYAM

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt, POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Külföldi előfizetésekre a postalgazdálkodás által megfizetendő árakat tartalmazza.

KORIZMICS LÁSZLÓ

1816—1886.

KÖZLETÜNK ismét szegényebb lett egy tekintélyes, köztisztviselőben álló tagjával, kinek buzgó és hasznos tevékenysége hosszú évtizedeken keresztül jelentékeny számot tőn a nemzetnek abban a fáradozásában, hogy elmaradottságából a műveltebb államok színvonalára emelkedjék s ki különösen a gazdasági élet terén ugy is mint széles látókörű tanácsadó, ugy is mint szervező és maga is buzgó és alapos képzettségű gazda, részint az irodalom, részint a társadalmi tevékenység, részint a szakbavágó peldaadás terén a legelső köze volt sorozható, kikkel hazánk az utóbbi időkben e tekintetben dicsekedhetett.

Korizmic László, kit éveken át tartó betegség az utolsó időkben teljesen elvonta a nyilvános életől, s kit e hó 5-ikén kiszakított körünkől a halál, az okszerű földmívelésnek volt irodalmi és gyakorlati bajnoka s abból a haladásból, melyet hazánk e terén ma már fölmutat, jelentékeny rész tudható be az ő lelkes fáradozásainak, s nem csekély érdeme van abban is, hogy ma már a hivatottak egész hadserege halad az általa megjelölt nyomokon.

Korizmic László 1816-ban Agg-Szent-Péteren, Fejérmegyében született, hol atyja, Korizmic Mátyas, báró Sina gazdatiszta volt. Iskoláit részint Budán, részint Pesten végezte. A pálya, melyre készült, már eredetileg is a mezőgazdaság és mérnökség vala, mely utóbbinak vívmányait a mezőgazdasági életre alkalmazni a mérnöki tanfolyam alatt tanulta, míg a gyakorlati utbaigazítást atyjától, a kitűnő gazdától nyerte.

Iskoláit 1835-ben bevégezvén, Adonyba, a gr. Zichy-féle uradalomba jutott mérnöki gyakorlatra, honnan néhány évi gyakornokság s a szigorlatok letétele után 1838-ban mint segédmérnök herceg Eszterházy Pál ozorai uradalmába került. 1841-ben a herceg bars megyei kiterjedt lévai uradalmába nevezte ki szabályozó főmérnöknek.

Ez időtáiban kezdett írni a gazdasági folyóiratokba. Először az „Ismerető”-ben jelent meg tőle több kisebb dolgozat. 1848-ig volt Leván főmérnök s ez idő alatt készítette egy rétöntözést is, melyet a gazdasági egyesület küldöttségileg megsemmelvé, nyilvános dicséretben részesített, s mely a figyelmet a szép képzettségű fiatal mérnökre fordította, ki már ekkor részint a „Magyar Gazda”-ba, mező- és közigazdasági dolgokról,

becsés leveleket a „Rétöntözésről” s egy koszorozott pályamunkát a „Jószágrendezésről”. 1848-ban Korizmicot a földmívelési miniszteriumba neveztek ki a földművelési osztály titkárául. 1849-ben megindította a „Gazdasági Lapok”-at, s az év végén báró Geringer, akkori teljhatalmu cs. kir. biztos tanácsadóul használta mező- és közigazdasági dolgokban. Ez időben készült irodalmi dolgozatai az urberri kárptólás terve, a tagosítás és birtokelkülönítés körül fogtak. 1850-ben a magyar cs. kir. pénzügyigazgatósághoz neveztek ki tanácsosul s ugyanekkor a budapest-kerületi adóbizottmányhoz ülnökül. A pénzügynél előbb az adó, majd a jószágigazgatás ügyében volt előadó. 1851-ben az aradi kincstári jószágok kolonizációjában fáradozott s

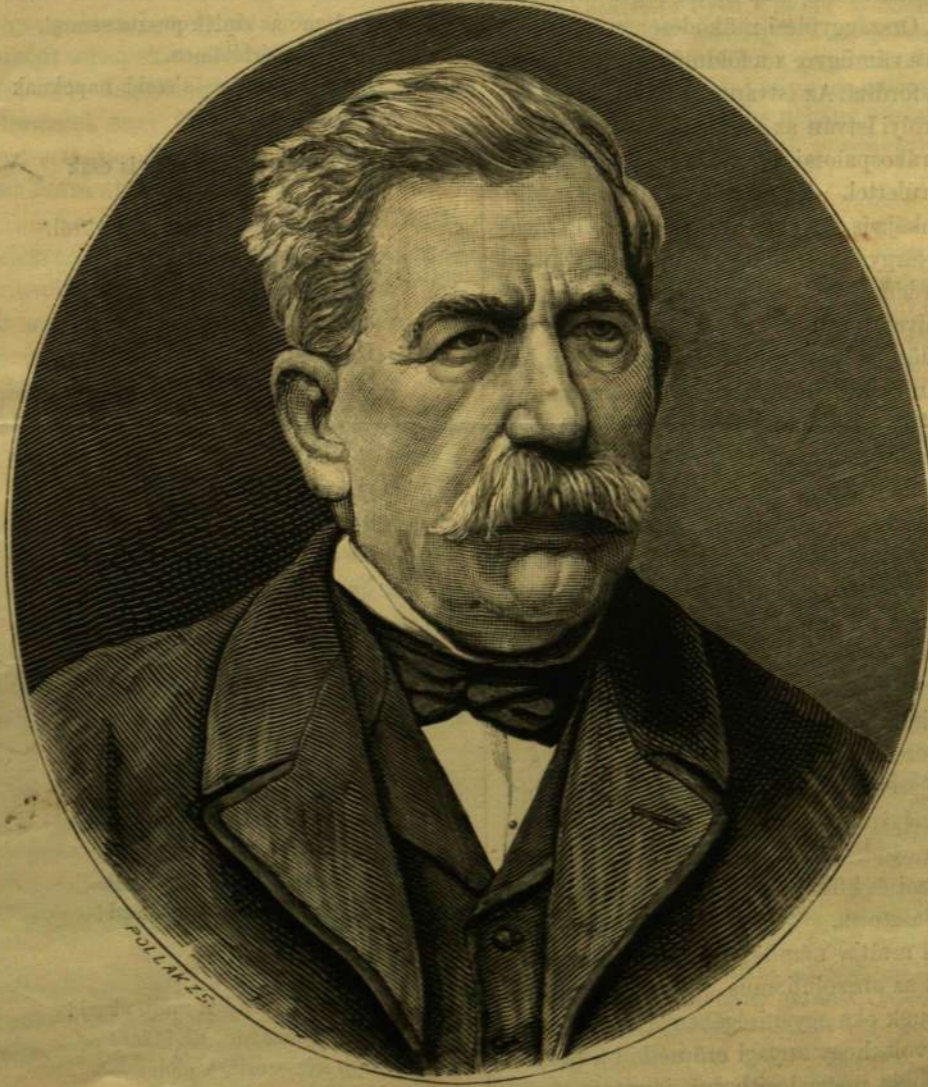
a telepítvényesek helyzetén tetemes könnyebbitések történtek az ő előterjesztésére. Ugyanez évben meglátogatta a londoni világkiállítást, mint az orsz. gazdasági egyesület képviselője. Ez utazása eredményeit a „Gazdasági Lapok”-ban tette közzé, mely jeles szaklap főleg ő tőle vette irányát. Itt kezdte meg az izgatást a „Mezőgazdasági könyv” tárgyában, melynek megírásához Benkő és Morócz társaságában hozzá is fogott s teljesen a magyar viszonyokhoz idomítva Stephensnek e kitűnő munkáját s kibővítve azt a hazánkra nézve fontosabb termelési ágak leírásával, nevezetes szolgálatot tett a magyar gazdaságközönségnek, akkor látván e mű nyílást, mikor az urberiség megszűnven, a gazdák a legvalóságosabb helyzetben találták magokat, hiányoz-

Máriaczei gyomor-cseppek. Jeles hatású szer a gyomor minden betegségeiben és fő-lülmulhatatlan étvágyhiány, gyomor-gyengeség, rossz-szagu lehellet, szelek, savanyu felbőfűgés, kólíka, gyomorhurut, gyomorfégés, húgykőképződés, túlságos nyálkaképződés, sárgaság, undor és hányás, ha az a gyomor-ból ered, gyomorgörös, székszorulat, a gyomornak túlterhelése étel és ital által, giliszta, lép- és májbetegség és aranyérel.

Legjobbnek elismert japáni „arczbőr-ápoló papir” nélkülözhetlen toilette-szer hidegben és melegben. Egy csomag, á 200 lappal 60 kr., bérmentve 80 krajczár. Egy csomag, á 500 lappal 1 frt 50 kr., bérmentve 1 frt 80 kr. használati utasítással együtt. Kapható Seefehner J.L. Budapest, váci utca 9. sz. alatt.

Az EQUITABLE életbiztosító-társaság New-Yorkban alapított 1859-ben. Biztosítási tőke 1884 decz. 31-én 788,993.384 o. é. frt a társaság vagyona 148,312.010 o. é. frt nyereségy tartalék 26,733.223 o. é. frt az 1884-ben kötött új biztosítások összege 216,436.495 o. é. frt az egész nyereségy a biztosítottak közt osztatik szét. Minden kötvény három év múlva megtámadhatlaná válik.

I-só cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított RUGANYOS SÉRVKÖTŐK s érvvédővel. Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruganyból művésziesszen szerkesztve s az a czélja, hogy még a leg-üdültébb sérvket is lehető legrovidebb idő alatt egyenletes fekvésbe hozza, s egy nappal a legerőseztébb munkánál, vagy a sokat járkatásnál, mint szintén éjjel alvásában is használhatatik, a nélkül, hogy a sérvbajban szenvedő hivatásosban legkevésbébb is volna akadályoztatva. Felette nagy hasznos, hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a sérvvédő testrésze kiváltképen jótékony kellemetes nyomást gyakorol a a legtöbb esetben még a sérv biztos gyöknyekéig is eszközi. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismertve, megvizsgálva s a legjobbnek találva professor Kovács s sebészeti kórda slelnöke, dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyti tanácsos, dr. Glück Ignác kir. törvényszéki orvos által.

KORIZMICS LÁSZLÓ. Ellinger Ede fényképe után.

olajba is tudott festeni s jól eltalált arcképek festésével kereste kenyerét. 1827-ben Szebenbe menve, itt nyílt először alkalmi mesterek műveit is láthatni, kiket aztán szenvedélyesen tanulmányozott. Néhány forinttal a zsebében ment Bácsba ment s ott egy évig volt növendéke a festő-akadémiának. Majd Bukarestbe ment, hol az előkelő bojárak és idegenek annyira fölkarolták, hogy két év alatt eleget keresett arra, hogy Olaszországba mehessen s ott a művészet házában tanulmányozhassa a nagy mestereket. Két évet töltött ott, a midőn visszatérve, Pesten telepedett le, hol művészek akkor még nem lévén,

Legnagyobb érdeme mégis az, hogy bátorsága volt oly időben, a mikor még a művészet nálunk sem dícsőséggel, sem kenyérral nem bíztatott, fellépni és becsületet szerezni a művészetnek s utat törni az utána jövő nemzedéknek.

ÚJ SZERKEZETŰ VASUTVONALAK.

Mellékelt képeink két új szerkezetű vasutat mutatnak be. A nagyvárosi használatra szánt, u. n. «emelt» vasut most bemutatott módjának fölállítását a technikusok igen jelentékeny haladásnak tartják s azért annak szép jövőt jósolnak.

mint az eddigi szintén «emelt» vasutaké. A vonat sinei 7³/₈ méter magas, szekrényalakú egyes oszlopokon nyugosznak. Vashál készült 1²/₃ méter széles talajon sokféleképpen megerősítve két sinvas van egy-egy sínpárral; az alsó páron nyugszik a valódi teher, míg a felső pár a vagon esetleges ingadozását akadályozza és egyensúlyát tartja fenn. Az alsó pár sineinek egymástól való távolsága 0³/₈ méter, a felsőé 0⁴/₄. A sineken láthatjuk a négyzetű keresztmetszetet, a kereken megfelelő vályuk, rovátkók vannak. A kocsi áttele egyik sínről a másikra az oszlopokon megerősített forgó segítségével tör-

RODECK-FÉLE ÚJ LÉGI TORPEDÓK.

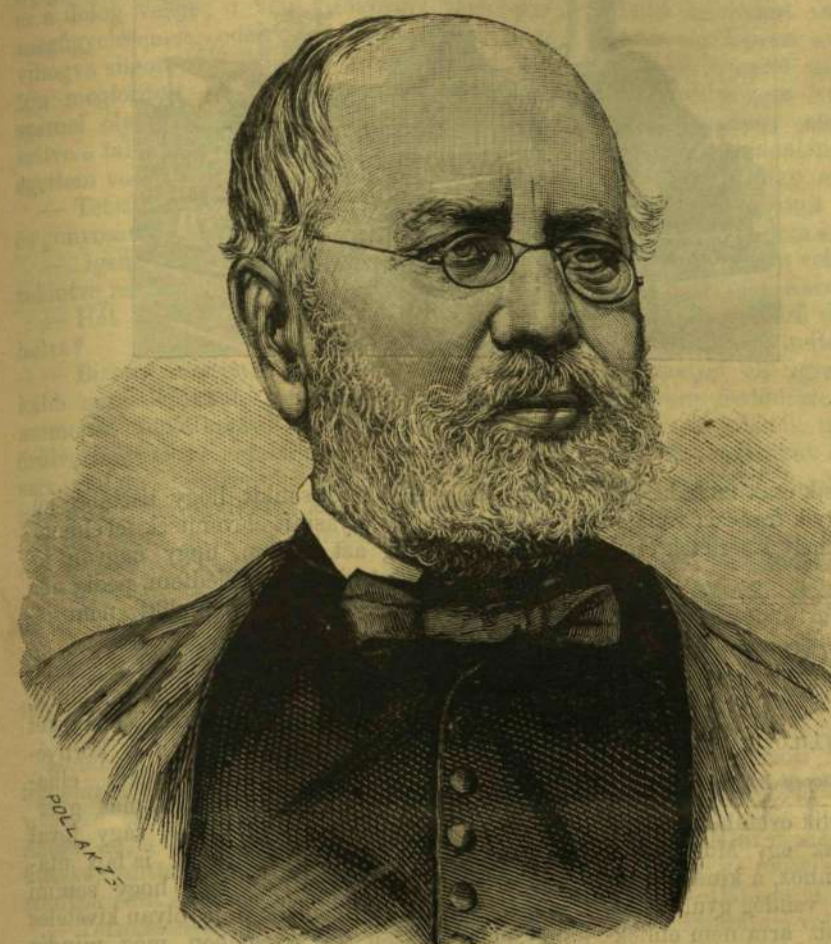
az irodalmi körökkel lépett közelebbi érintkezésbe, melyek aztán az akadémiába is bejutatták.

A magyar fővárosban fejtette ki aztán azt a nagy munkásságot, mely őt művészetünk körül oly érdemessé tette. Két irányban fejtette ki föltehetségét, mint arckép-, és mint genre-festő. Ezerekre mennek olajban, krétarajzban festett arcképei, ugyanannyira kőrajzai, melyekben ama kornak csaknem minden nevezetesebb szereplőjét megörökítette. A szépirodalmi lapok rendszeres mellékletei voltak az ő önjaja alól kikerült arcképek. A magyar genre-festészetet pedig mondhatni ő alapította meg, ő festett először magyar életképeket.

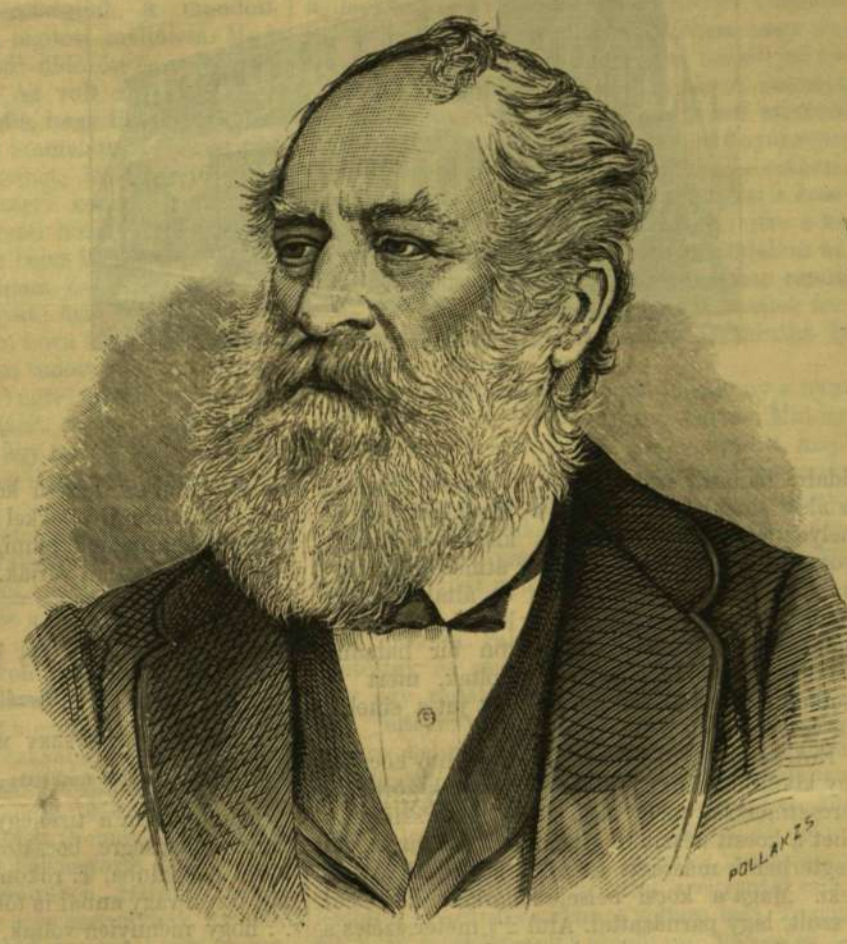
Meigs József, lowelli (Massachusetts) mérnök tervezte e vasutat s egy kis területen Bostonban már egészen készen is áll, mivel a találmány életbe léptetését az illető hatóságok nem engedélyezték mindaddig, míg a társaság legalább egy mérföld hosszú mintavonalat nem készített s azon az üzem pontosságát és biztos voltát tapasztalatalag is be nem mutatja. A társaság megtette e kísérletet, sőt, hogy az új rendszer életrevalóságát bebizonyítsa, oly vonalat létesített, melyen éles hajlások és nagy emelkedések fordulnak elő. A kísérlet igen jól sikerült s bizonyos, hogy ez emelt vasut, különösen az amerikai nagy városokban, gyorsan meg fog honosodni.

Az új vasut szerkezete sok tekintetben más,

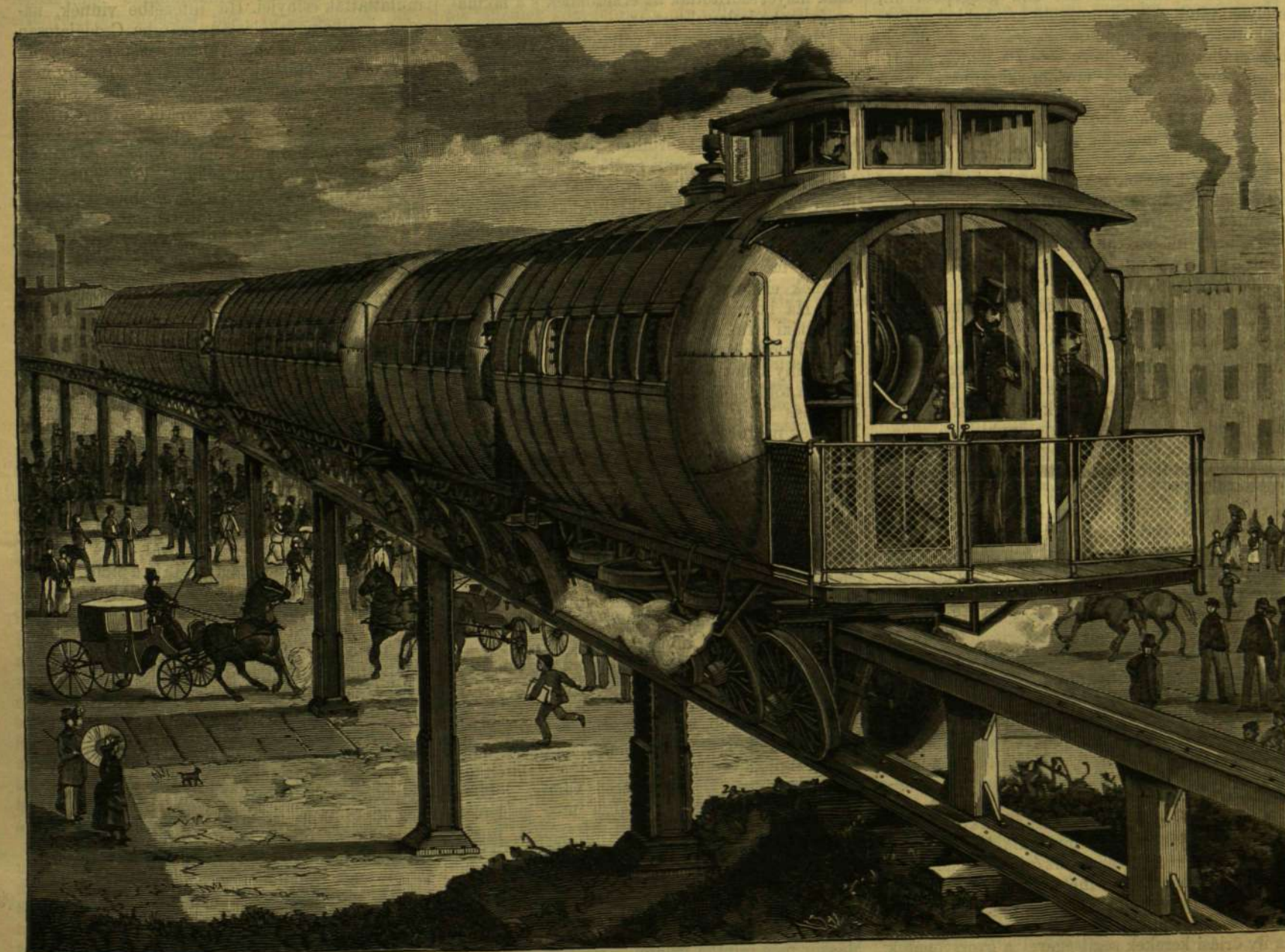
ténik és pedig 1²/₃—1¹/₂ méternyi forgás e czélra teljesen elegendő. A nyílt teherkocsi vízszintes négyzetű kovácsolt vaskeretből áll öntött vaspántokkal s alsó részén csavaros keréktartókkal, melyekbe a mozgó kerek rövid tengelye van megerősítve. Minden kocsinak négy ily kereke van, melyek 1²/₃ méter távolságban, 45 foknyi szögletben hajlanak egymáshoz. A tehertartó kerekek között minden oldal felül van még egy vízszintes kerek, melynek tengelye hasonlóképpen a kerethez van erősítve. Ezek a kerekek, melyek a felső sinküszöbre gyakorolnak nyomást, a sinekkel ruganyos összeköttetésben állanak s arra szolgálnak, hogy különösen fordulásoknál és kitéréseknél a kocsi

TÓTH LŐRINCZ.

BARABÁS MIKLÓS.

EMELT VASUTI VONATOK MEIGS-FÉLE ÚJ RENDSZERRE.

Plinius egy művében (VIII. könyv. 21. fejelet) említi, hogy Caesar látta az egész Iliászt leírva egy oly pergament-levelet, melyet egy dióhéjba be lehetett tenni. Az Iliászból tudvaleg 15,686 vers van és így ez az írat mindenestre érdemes az említésre, bár meg kell jegyezni, hogy Hunt averanchei püspök egykor bemutatta Mária Leszcinszka királynőnek, hogy egy dióhéjba 10 hüvelyk magas és 8 hüvelyk széles vékony papírt el lehet helyezni és a papír két oldalára igen finom tollal 15,624 verset le lehet írni; a dolog tehát nem lehetetlen.

Fra Alvano, a 16-ik században élt olasz barát egy denár nagyságú darabra leírta a misét bezáró János evangéliumát és az apostoli symbolumot. Spannochie, sienai ember, ugyanezt az evangéliumot egy oly kis papírra jegyezte fel, mely nem volt nagyobb, mint a kis új körme.

A berlini császári könyvtárban van egy 8¹/₂ hüvelyk magas és 16 hüvelyk széles kézirat, melyen minden rövidítés nélkül megvan az ótestamentom öt könyve: u. m. Ruth könyve nemetül, Salamon predikációi héberül, Énekek éneke latinul, Eszter könyve syriai nyelven és Mózes ötödik könyve francziául. A kézirat, melyet ismeretlen zsidó készített, nagytűtő üveg nélkül is teljesen

Strnischto Frigyes, bécsi táviró-igazgatósági titkár egy osztrák levelező-lapra (112 □ centiméter) Schiller 9 költeményét írta le, 9007 szót 150 sorban s az írás igen jól sikerült. — Hochfeld Albert Boroszlóban meg éppen 51,500 szót írt le egy levelezőlapra, 230 sorban Schillernek 47 versét. Minden sor leírása félórán munkába került; de ez igen természetesen már csak nagytűtő-üvegen át olvasható.

A GALICIZIAI HADGYAKORLATOK.

A fegyveres béke mai korában, midőn minden hatalom kényserítve érzi magát, hogy állandó erős katonaságot tartson készletben, rendes szokás mindenütt, hogy a csapatok egy része felett nagy őszi szemle tartatik, mely alkalommal azok lehetőleg oly gyakorlatokat mutatnak be, amelyek a valódi harcviseléshez igen hasonlítanak. Az angol hadsereg nagy évi szemléje huszvétra szokott esni, míg Német-, Orosz-, Francziaország és az osztrák-magyar monarchia a legutóbbi hetekben tartották a nagy gyakorlatokat.

Nálunk a fegyvergyakorlati új szabályzatok értelmében a gyalogadosztályok gyakorlatai éven-

mellyel mozgósítás esetén 1'882,000 embert állíthat ki, s béke-állománya 287,000 főből áll.

EGYVELEG.

* Az illatok elterjedési képessége a legesodáltozottabb mutatkozik a moschusnál, melyből a legkisebb mennyiség nagy helyiségeket betölt illattal s mindamellett a legfinomabb mérleg sem mutatja súlyváltozását s a legerősebb nagytűtő üveggel sem lehet az atomokat észrevenni. Egy csepp czukorral s kis szeszszel összekevert thymian olaj szaga 200 liter vízben is megérzik. Haller Albert híres természetbuvár egy gramm ambrával megillatozott papírt őrzött s ennek illata még 40 év múlva is oly erős volt, mint kezdetben. Bordenave kiszámította, hogy egy gramm kámfor 2,262,584,000-ad részét még érezni lehet. Boyle angol természetvizsgáló úgy találta, hogy egy drachma assafoetida szabad léghat nap alatt egy nyolczadrész grammnyit veszített súlyából s ebből Keill azt számította ki, hogy egy percz alatt egy gramm 69,120-ad részét veszítette el.

* Az iparvédjegyek már a legrégebbi korban előfordulnak. A régi Babylonban találtak ilyeneket s Khinában Krisztus előtt ezer évvel már használták. A könyvnyomtatás feltalálóját, Guttenberg, pert folytató iparvédjegy miatt, s az angol parlament már

A KIRÁLY, TÁBORKARÁVAL, A GALICIZIAI HADGYAKORLATOKON.

olvasható. Beedle János angol 1821-ben egy hat penny nagyságú területre leírta a miatyánkot, a 100-dik és 134-dik zsolnárt, a 6-ik, 7-ik és 8-ik parancsolatot, az apostoli hitvallást, összesen 1931 betűt és e mellé még végül hozzá tette teljes nevét, a keletet és az évszámot. — Oxfordban a St. Johns collegiumban van I. Károly király feje, mely távolról rézmetszetnek látszik, holott egészen betűkből áll: zsolnárok, a miatyánk s hiszekegy van rajta megírva.

Párisban a St. Geneviève du Montban őrzik egy Pozzo Ambrus nevű olasz munkáját, mely keresztet ábrázol s Krisztus kinszenvedése van leírva rajta János evangéliuma szerint. — Az upsalai egyetemi könyvtárban van Königsmark gróf tábornok arczképe, az arczvonások betűk, melyek élettörténetét ábrázolják. — A wormszi pénzverő intézetben több ily mikroszkopi remek van bizonyos Schuweisser Tamástól, ki kezek nélkül született, lábaival írt s igen finom kis arczképeket festett. Ugyanott van egy louisdor nagyságú lap, rajta a miatyánk és angyali üdvözlét. — Mossilam Miksa nevű embernek sikerült hasonló nagyságú térre a miatyánkot hatszor leírni igen olvasható írással. — Lipsében Fischer Jenő nagytűtő-üveg vagy pápaszem nélkül leírta egy levelezőlapra Schiller hat s Reuter 4 költeményét, összesen 6222 szót 32,000 betűvel.

ként más-más területen tartandók meg. Így történt, hogy az évi gyakorlatok három különböző helyen, Szekesfehervár vidékén, Erdélyben Torda körül és Galiciában mentek végre, Grodeck, Bunkovar és Winnia környékén.

A Galiciában tartott hadgyakorlatok voltak ezúttal a leglényegesebbek. Itt a csapatok főparancsnoka Albrecht főherceg volt és a gyakorlatokon jelen volt ő felsége a király, s egy csapat idegen tiszt is, köztük a cambridgi herceg. Képtünk a gyakorlatok egyik zárjelenetét mutatja, szept. 14-én délelőtt, a lovasság rohamával. A gyakorlatok jól folytak le és ő felsége kifejezte meglepedését.

Az Európában ma fenntartott nagy katonai haderőről némi fogalmat nyerhetünk, ha megemlítjük, hogy az öt nagy hatalom hadserege és hajóhada a múlt évben 1500 millió forintba került. Legelőször áll a sorban Oroszország 470 millió forinttal, melyből 2,300,000 embert tart hadilábon és 800,000-et békében. Ezután jó Francziaország 340 millió forinttal; hadereje 3,750,000, béke-állománya 510,000. Az angol kis hadsereg 320 millió forintba kerül. Németországé 230 millióba és béke-állománya 450,000, háborúban ellenben a népfelkelésen kívül másfél millió katona áll fegyverben. Az osztrák-magyar monarchia hadi budgetje 140 millió forint;

1300-ban elismerte az iparvédjegyek használati jogát.

* A washingtoni szabadalmi hivatal a múlt évben 25,691 patenst adott ki, melyből 4532 jut New-Yorkra, úgy hogy ez óriási város minden 1121-ik lakója feltaláló. Connecticutban azonban már minden 613 lakóra esik egy patens. Valóban még most is az Egyesült-Államokat lehet a feltalálók hazájának tartani.

* Papír-üveget fedezett fel egy Saharilha nevű japáni ember. Ez üveget japáni növények rostjaiból készítik s oly átlátszó, hogy az ablaktáblákat pótolhatják. A felfedezésnek nagy gyakorlati jelentősége lehet, különösen ha a papíruveggel pótolhatók a fényképezéshez szükséges üveglapokat, melyeket felfedező utakra vinni nagyon nehéz. Az európai papírtárlásztól tenni sokszor kísérletet meg, de hiábán.

* London csatornahálózata 132 kilométer hosszú s úgy van berendezve, hogy 1800 millió köbméter vizet s rondaságot 24 óra alatt eltávolít a városból. E vízzel 70 kilométer távolságban 60,000 hektár földet nedvesítenek meg s ezen elegendő szén-takarmányt nő 100,000 tehén táplálására, mely teljesen elegendő, hogy a világ városok lakói tejjel és vajjal ellássa.

* Emancipált kínai nő. Kip-Sing-Yn, előkelő kínai mandarin, leányát, Kin-Ya-Moit New-Yorkban taníttatta. A tehetségés nő minden osztályban első volt s végül az orvostudori oklevelet is megkapta. E nő mint nyelv-buvár is igen kiváló; öt nyelven folyékonyan ír és beszél.

KILÁTÁS A SVÁBHEGYRŐL.

A SVÁBHEGYEN.

Ha egy jótévő gondviselés nem adta volna Budapestnek a Svábhegyet kárpótlásul azért, a mért odalenn a civilizáció füstölő poklába szorította égető aszfaltját és fojtó keményerdőjé közé, nem tudni, nem lenne-e végzetes a főváros egész jövőjére nézve. De ez a vén óriás le-lehajol mihozzánk s karjaiba kapva olykor, a természet egy-egy edes csókjával üdit fel, hogy könnyebben essék a fővárosi ember mindennapi vesződsége. Megfűszerezi élenyűdös friss léggel verejtékes kenyerét s ad hozzá pihető árnyékokat, erdő- és virág-illatot, madárdalt.

Mert szép a falvak egyszerű idyllje, a szabad természet bájával s jó magyar népének tözgyökeres, keresetlen életmódjával; de van abban valami különös varázs, ha mindebbe az előkelő városiaság finomsága is vegyül, ha a zongora futamai versenyeznek az ébredő madarakkal, ha könnyű gázruha fodra lebben az erdő mély zöld bokrai közt, a röpkedő szellő illatos fűrtök selymében játszik, szalagokat tépdessenek a hajló ágak tuskái s szép formájú cipőcsékek nyomának örül a pázsit. Ilyenkor a természet is megmehesül s lelket öltve örülni látszik az örülőkkel. Vigan gurul a czerma- és selyemgombolyag a harmatos friss gyepen, csacsogó forrásvíz mellett ábrándos lányka lapozgat legújabb regényében, hanyagul dölve el, mint Correggio Magdolnája; viruló rózsákat még rózsása bb ujjak szedegetnek s tűzik választottjaik mellére szűrő tüvel s még szűrőbb pillantással, s a szabadság véletleneinek édes felelősség-nélkülisége uralkodik e paradíszom minden lakója felett, egész addig míg a közlő ősznek lángoló kardu anygala el nem jő, hogy küzesse... oh nem! csak hogy felmondjon nekik hat hónapra, azaz a jövő nyárig.

De előbb, még mielőtt elhalna a dal a Svábhegy árnyas völgyeiben, s bezáródnának a nyári lakok ablaktáblái, mintegy becsukva szemüket, hogy téli pihenésre dőljenek, előbb még a szüret vig alkalmosságára utolsó mosolylyal deríti fel szakadékos gerinceit, s a mulatók vig zaja még egyszer felveri a százados fák enyhét. Köröskörül, a mézesurgató tökéttől idres-bodros budai hegyeken, mély vágást nyom az agyagos talajba a mustos szekerek egymást követő sora. Alant, a hegyalján, szaglászó finánczok ütötték fel táborait még kora reggel, hogy sorra vegyék a hiteles térfogatú hordók zavaros tartalmát; zeng a hárfá, kintorna, cimbalom, hegedű és trombita s az esti páratól gőzölő talaj derengő felhomályt von a Teniers eszteré emlékeztető alakokra. Ütött-kopott cizlinderes kocsisok, nemzeti színi pántlikával felcizírozva szopogatják a literest,

fel-felhangzik egy egy nyurga sváblegény kurjantássá szilajult jodlerje, kébbe és fehérbe fölöltözött lányok száz apró fűrtől összerakott óriás gerzedet emelnek rondon, s ki-kitör a zürzavaros zajból a fogaskerekű távoli fűtlye, a mint sipítva kapaszkodik a hegynek, s szeszélyes görbületekkel szeli át a dombos térséget.

Jól mivel szőlők, vinezellérlakok, elegáns nyaralók, füstölő cigány-putrik közt robot a fogaskerekű ma, békés családapákat, ügyvedeket, hönök alá csoport aktákkal, kézi tás-kás kereskedőket szállítva fel a tetőre, ráváró családjai körébe. Alkonyi béke és csend ül a vidéken, elsimul a napi gondok redője a hazatérők arczán, az indóház szellős ereszeibe kigyúl a váró család s a boldog papákat egy pillanat alatt rivalgó gyermekek veszik körül s kapaszkodnak beléje a magányos ösvényen, mely hazafelé vezet, hol szellős verandán terített asztal mellett kigyúl nemskóra a vacsora-világ. A fővárosi ember «esprit de clocher»-ja.

Minő más kép ez ma, mint ezeltett évszázadokkal, a mikor a Svábhegy megkezdte történeti szereplését, az idők annyi viszontagságain keresztül.

Csak kétszáz éve hogy ott, a hol most a fogaskerekű kapaszkodik vígan fűtyülve fel a hegynek, az egyesült magyar és német hadsereg sátrai fe-

héretek a zöld esalitik közt. Talán éppen innen, hol most e sinos francia villa kaczer homlokzata néz alá a hőmpölygő nagy folyamra, kemelete Lothringeni Károly sastekintetével és Budavár falait, s amott a szakadékos marton, hol piros keeskeragó villogtatja bogoyt, ábrándozott a hős Petneházy szabad hazáról és nemzeti dicsőségről. Mindenütt a történet mély járatu nyomain halad a sétáló.

Ez a korszak, az 1686-ki az, honnan a Svábhegy mai nevét vette, azoktól a derék, hazafias német-ajku lakosaitól a főváros környékének, kik Buda ostromában részt vettek. Az Istenhegy csak föl-vett, ugyszólva bitorolt név, mert mint történeti adatok kétségen kívül helyezik, eredetileg a Sas-hegyet illette meg.

Rupp Jakab, Budapest topografiai történetében, kimutatja, hogy az a terület, melyet ma budai hegyek neve alatt ismerünk, régebbi időben Nyék község határához tartozott, s még a 13-ik században is bor-és gabnatzetet fizetett a vespremi püspökségnek. E század vége felé, 1295-ben, az egész terület bérbe lett adva a budai Kuncein grófnak évi 150 márká ezüstért. Ugyanez a gróf birta bérben 1343-ban azt a nagy majort, melylyel az esztergomi apátság Nyék közelében birt. Utóda Bernhadi Ferenc budai polgár volt, de ez a bérösszeget nem fizette pontosan, jogáról azért le kellett mondania Buda város bírāja, Siebenlindner János javára évi 32 frtért. Ugyanez a majort lakta egyidőben Mátyas király anyja, Szilágyi Erzsébet is, mint az apátság 1462-ből kelt egy okmányából kitetszik. Ebben ugyanis nyugtázva van, hogy Szilágyi Erzsébet a Buda és Szentpál között, a nyéki uton fekvő majort bérösszegül 16 arany forintot fizetett. Magának Mátyas királynak nyárilaka állítólag a mai Laszlovszky-fele vendéglő közelében feküdt.

E nagy király fényes uralkodása alatt a budai hegyek s köztök a Svábhegy is nagy ünnepek színhelye lön. Hangzott a kürt, csaholtak az ebek s a nagyszabású vadászaton idegen fejedelmek s világhírű tudósok és művészek is részt vettek. Akkor az egész Hegység, beleértve a lipótmezei hegyvonalt is Solymárig és Hidegkútig, Nyék nevet viselt. A határon egy a bajorok által épített vár állott, mely később Gara László nádor, majd Thurzó Sándor kincstárnok s még később Bakics Pál birtokába került. E határig nyult egy Buda felé húzó kőfal, melynek omladványai még a 18-dik század elején is láthatók voltak, Mátyas király híres vadaskertje és fázásnosa. Azon a ponton, mely a mai Svábhegyet és Zugligetét foglalja magába, tartózkodott Mátyas király legszivesebben, éldelve a hegyi levegőt s a

A FOGASKERÉKŰ VASUT SVÁBHEGYI INDÓHÁZA. — Hány Gynla rajza.

Bazilika sorsjegyek kibocsátása.

PROSPECTUS.

Ő császári és apostoli királyi felségének legkegyelmesebb engedélyével a vallás- és közoktatási magyar kir. miniszter által

500,000 darab

5 o. é. frtól szóló (8000 sorozat 100—100 számmal) **nyeremény-kötvény** bocsátatik ki. — Ezen kölcsön azon alap beszerzésére szolgál, melynek feladata a Budapest lipótvárosi Bazilika kiépítése, magyarhoni egyházi műemlékek, ezek között a budai koronázási templom, a kassai székesegyház stb. stb. restaurálása s fentartása. — Ezen kölcsön 50 év alatt nyilvános sorsolások útján törlesztetik. A sorsolások **törlesztési- és nyeremény-sorsolásokból** állanak, s a törlesztési időszak alatt a törlesztési sorsolásokon kívül 102 nyeremény-huzás történik; ezen nyeremény-huzásokban a melléknyereményeken kívül **200,000, 120,000, 100,000, 75,000, 60,000, 50,000, 20,000, 15,000, 10,000 frtos főnyeremények** huzatnak. — Az első sorsolás 1886. november 1-én történik

120,000 frtos főnyereménynyel

ovábbá egy 5000 frtos, három egyenként 1000 frtos, 4 egyenként 500 frtos, 20 egyenként 100 frtos, 50 egyenként 50 frtos, 62 egyenként 25 frtos nyereménynyel. Minden egyes nyeremény-kötvény két részből áll és pedig: 1. magából a nyeremény-kötvény és 2. a nyeremény-szelvényből. — Ha egy nyeremény-kötvény a törlesztési sorsolásban huzatik, a tulajdonos a kötvény beszolgáltatása ellen a **legalább hatforintot tíz forintig terjedő törlesztési összeget megkapja**, míg a nyeremény-szelvény visszaadatik s az a **további nyre-mény-huzásokban is részt vesz**. Ha ellenben egy ily kötvényre a nyereményhuzásban esik nyeremény, az a nyeremény-szelvény beadása ellen fizetetik ki, míg maga a nyeremény-kötvény a tulajdonosnál marad, mindaddig, míg valamely törlesztési sorsolásban a 6 frttól 10 frtig terjedő minimális összeggel ki nem huzatik. — **Minden nyeremény-kötvény (Bazilika sorsjegy) tehát legkevesebb 6 frttól 10 frtig terjedő összeggel fizetetik vissza, de azonkívül nyeremény-szelvénye által igérvényt is képez, mely által a nyeremény-huzásokban résztvételi jog biztosítottik.** — Ezen kölcsön nyereményei **nincsenek nyeremény-adónak alávetve** s azok ki fizetésénél csakis a 6³/₁₀ %/o-os díj vonatik le. — A törlesztési- valamint nyeremény-összegek két hóval a sorsolás után a **magyar kir. központi állampénztár által fizetnek ki.** — Ezen kölcsön biztosítékául szolgál a sorsolási terv szerint a kötvények s nyeremények fedezetül szükséges s a **magyar kir. központi állampénztárnál letett s ugyanott kezelt törlesztési alap, továbbá 100,000 frt** mint tartalékalap s végre a **vallás- és közoktatásügyi magyar kir. minisztérium által visszatartott 500,000 frt**, mely a kötvények s nyeremények teljes törlesztéseig mint tartalékalap külön kezeltetik. **A Bazilika-sorsjegyek a budapesti valamint bécsi hivatalos tőrsdelapokban jegyzetnek.** — Ezen sorsjegyek ezennel forgalomba hozatnak s bejelentések azokra az alábbi feltételek mellett

folgó évi október hó 12-én

elfogadtatnak. — A sorsjegyek ára **8 frt 50 kr.** darabonként. — Minden bejelentett darab után **2 frt** biztosíték teendő le készpénzben vagy napi árfolyam szerint számítandó értékpapírokkal, ezen biztosíték a bejelentésre esett sorsjegyek átvétele alkalmával beszámítottik, illetve visszaadatik. — Az egyes bejelentési helyeknek adandó mennyiséget az alólírott bankok fentartják maguknak, s minden egyes bejelentési hely fel van jogosítva a reá esett darabokat a nála történt bejelentésekre belátása szerint felosztani. — A bejelentésekre eső sorsjegyek **folgó évi október 20-tól 27-ig** az illető bejelentési helyeknél veendő át a vételár lefizetése ellen.

BEJELENTÉSEK ELFOGADTATNAK:

Budapest: a magyar leszámítoló- és pénzváltó banknál, Dorótya-utca, Wurm-udvar, a Pesti magyar kereskedelmi banknál, Dorótya-utca 1. sz., a magyar orsz. banknál, Nádor-utca 4. szám.
Bécsben: az Union-banknál, az Union-bank váltóházánál, I., Graben 13.
Aradon: az aradi kereskedelmi és iparbanknál.
Besztercebányán: a beszttercebányai takarékpénztárnál.
Bielitzben: a bielitz-bialai kereskedelmi és iparbanknál.
Bozenben: Schwarz E. fia uraknál.
Brassóban: az első erdélyi banknál.
Brodyban: Nathansohn és Kallir uraknál.
Brünnben: a Mährische Escompte-banknál, Herber I. nr bank.
Czernovitzban: a Bukovinaer Bodencredit-Anstalt-nál.
Debreczenben: a debreczeni kereskedelmi és iparbanknál.
Esztergomban: az esztergomi takarékpénztárnál.
Fiumében: Leopoldo Windspach urnál, Franco Corossacz & Figlio uraknál.
Grácban: a Steiermärkische Escompte-Banknál, Neuhold A. urnál.
Győrött: a győri általános hitelbanknál, Jerfy Antal és fia uraknál.
Innsbruckban: Loeve M. urnál, Payr és Sonvico uraknál.
Kassán: a kassai kereskedelmi részv. társ. nál.
Klagenfurtban: Rothausner J. M. urnál.

Kolozsvárott: Hutflesz Károly urnál.
Krakkóban: Mendelsburg Béla urnál.
Laibachban: Luckmann L. C. urnál, Mayer J. C. urnál.
Lembergben: a K. k. priv. Galizische Actien-Hypotheken banknál, a Landesbank des Königreiches Galizien-nál, Schellenberg Ágost urnál.
Linczben: a Bank für Oberösterreich und Salzburg-nál. Poche Ferenc urnál.
Nagy-Kanizsán: a nagy-kanizsai kereskedelmi és iparbanknál.
Nagyváradon: a biharmegyei takarékpénztárnál.
Nyitrán: a nyitrai kereskedelmi és hitelintézetnél.
Olmützben: Hirsch W. C. urnál.
Pozsonyban: a pozsonyi kereskedelmi banknál, Edl Tivadar urnál.
Prágában: a Böhmische Escompte banknál, a Böhmische Union banknál, a Zivnostenska-Banka pro Cechy a Moravu.
Salzburgban: Spangler Károly urnál, Steininger Károly urnál.
Szegeden: a szegedi kereskedelmi és iparbanknál.
Sopronban: a sopronyi építési és földhitelbanknál.
Temesvárott: a temesi takarékpénztárnál.
Triestben: az Union bank fiókintézetnél.
Ujvidéken: Kleintsek József urnál.
Zágrábban: a Horvát leszámítoló banknál, a Horvát kereskedelmi bank váltóüzleténél.

Bejelentések ezenkívül elfogadtatnak az egész osztrák-magyar birodalom nagyobb városai pénzintézeteinél és váltóházainál is.

A bejelentésekhez szükséges mintapéldányok az egyes bejelentési helyeknél rendelkezésre állanak.

Budapest, 1886. október havában.
 Bécs,

Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank. Union-Bank Pesti magyar kereskedelmi bank.

Bécsben.

42-IK SZÁM. 1886.

BUDAPEST, OKTÓBER 17.

XXXIII. ÉVFOLYAM

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre — 6 *
 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt
 félévre — 4 *
 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
 félévre — 3 *
 Külföldi előfizetőknek a postai megkötésű társaságoknál a postai megkötésű társaságoknál

VAJDA JÁNOS.

Költő «isten kegyelméből». E szó sehol és sohase volt igazabb, mint Vajda Jánosnál. Neki se a születés, se a társadalom, se a szerencse, se az ország nem adott semmit, a mi volt és a mivé lett vagy lehet: költészetnek egész anyagát és erejét, költői működésnek minden sikerét, minden örömét és bánatát önmagától és önmagából szerze; saját szelleméből, a mága útján járó erős egyéniségből merít. Benne és rajta minden csak önmagára vall és semmi sem emlékeztet másra.

Se nevet, se vagyont, se családi segítséget nem öröklött, se az élet útjain védő kar nem segíté. Mint gyermeket és ifjút, őt is ragadta magával család, iskola, kornak eszmeharca, csatatérnek honfilája, nemzetbukásnak minden fájdalma és viszontagsága. De a mióta belépett a munkát parancsoló kemény férfikorba, azóta a nyugzó társadalom kellő közepében is magánosan él és működik, mint Robinson a maga szigetén. Magános szálla az orom csúcán, zord madár az Alpeselek szikláit közt: oly alak Vajda János s oly élet az övé a mi politikai, irodalmi és társas életünkben.

Maholnap betölti hatvanadik életévét s harminczhárom év óta van az ország fővárosában, nemzeti irodalmunk s mozgalmaink középpontján. Volt ez idő alatt szépirodalmi és politikai lapnak szerkesztője, teremtett magas becű költői műveket, hatalmasan belevegyült a politikai eszmék harcába s szellemének költői és publicisztikai munkaképessége ma is oly erős, mint bármikor, sőt ma is nagyon erős és eredeti teljeséggel, s ennek dacára ő a költészetben nem tartozik semmi iskolához, a politikában semmi párthoz, a tudósok társadalmában semmi élekkörhöz, a magánéletben semmi pártassághoz, vendéglőjében semmi asztaltársasághoz. Független egészen.

Erénye-e ez vagy vétke? szerencsétlensége-e vagy egyedüli boldogsága? a fölött szabad is, lehet is vitatkozni. Végzete: ez bizonyos s költészetének jellemét e végzete határozta meg.

Hatvan éves férfi. E kor fajunknál, éghajlatunk alatt és szokásaink mellett már a hanyatlás kora. Vajda Jánoson nem látszik meg a hanyatlás. Középnél valamivel nagyobb termete, egyenes, ép, erőteljes, se el nincs hívva, se nem sósány. Arczán az élet színe, fúrtei tömöttek s alig szürkülnek, szemei fényesek és élesek. Szemei,

ha rád néz, azt a hatást tesz rád, mint a feléd fordult pisztoly csöve. Éles, firkésző tekintete hidegen, kíváncsian, bizalmatlanul jár rajtad keresztül, s te megállsz és azt kérdezed magad-

tól: mit vétettem én ennek az embernek? De ha volna időd és kedved eszemeket és ez arcot tovább vizsgálni, a szemekben ábrándot és emberszeretetet, az arc vonásaiban mosolyt tudnál fölfedezni.

VAJDA JÁNOS.

Koller Károly fényképe után rajzolta Bicsó Géza.